

Motion till riksdagen 2005/06:N482

av Maud Olofsson (c)

Landsbygdsutveckling i norra Sverige

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om stöd till investeringar i anläggningar för etanolproduktion.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om LBU-stödets betydelse i det nya miljö- och landsbygdsprogrammet.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om ett tilläggsuppdrag till Landsbygdskommittén om att verka för att öka förädlingsvärdet i landsbygdsföretag.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att statliga myndigheter bör engagera sig för att utveckla turistnäringen i norra Sverige.

¹ Yrkandena 1–3 hänvisade till MJU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Norra Sverige är ett av de mest uppskattade besöksmålen för många turister i Sverige. Här är möjligheten till de naturupplevelser många söker som störst, liksom möjligheten att finna avskildhet och stillhet. I de många positiva skildringar vi som är boende i de nordligaste länen kan läsa, är det lätt att känna igen sig. På många sätt beskriver turisterna den livskvalitet som gör att vi själva trivs så väl.

Som region bidrar de nordligaste länen med mycket till Sveriges välstånd. Utöver upplevelsen handlar det om enorma belopp. Skogen och gruvorna, två av Sveriges viktigaste basnäringar, har sin bas här. Vattenkraften står för halva Sveriges energiproduktion. Likväl handlar diskussionen om Norrland väldigt mycket om bidrag och alltför lite om möjligheter.

Man behöver inte lägga särskilt mycket kraft vid att beskriva problemen. De är väl kända; avfolkning, åldrande befolkning, höga sjuktal och vikande skattekraft. Men de är inte heller nya, och trettio års traditionell regionalpolitik har inte löst dem.

I grund och botten krävs ett annat förhållningssätt från statens sida, där Norrland inte längre betraktas som ett problem, utan som en framtida tillväxtregion. Genom medvetna satsningar på att utveckla också de glesare delarna av Sverige, minskar också beroendet av nya statliga pengar och mer omfattande skatteutjämning. Det vinner alla på, få vill betala bidrag och ännu färre vill i längden vara beroende av dem.

I Centerpartiets motion om landsbygdspolitik – Landsbygd för tillväxt i hela landet – finns förslag för en bättre landsbygdspolitik i hela Sverige. Mitt syfte med motionen är därför inte att i detalj utreda allt som behöver göras, utan att peka på ett fåtal strategiska frågor för norra Sverige.

Skogen vinner över oljan

Genom de senaste månadernas ständiga ökning av oljepriset har kostnaderna och riskerna med fossila bränslen blivit väldigt uppenbara. Få människor undgår att beröras direkt, och vid höga oljepriser hotas också samhällsekonomin och tillväxten.

Det är inte förbluffande att priserna ökar. Samtidigt som efterfrågan globalt ökar enormt, framdrivet främst av tillväxten i Indien och Kina, så är förstås produktionen begränsad. Oljan är en begränsad resurs. Terrordåd har ökat osäkerheten kring försörjningstryggheten och många lägger upp stora lager för att skydda sig mot framtida bristsituationer. Även om oljepriset skulle gå ner, så har de höga priserna kommit för att stanna och i framtiden kommer vi säkerligen att se än högre priser.

Den positiva sidan har varit att efterfrågan på alternativa bränslen har ökat. Efterfrågan på bilar som kan köra på etanol eller biogas har skjutit i höjden och det är långa väntetider för dem som vill köpa en sådan bil. Tidvis har etanolen sålts slut på bensinstationer. Vi står uppenbarligen inför ett stort

genombrott för nya, miljövänliga biobränslen. Detta ger fantastiska möjligheter för ett län som Västerbotten och andra Norrlandslän.

Idag framställs svensk etanol främst från jordbruksprodukter, vilket lett till förhållandevis höga priser och svårigheter att få tillräcklig volym i produktionen. Men inom några få år kommer det att vara kommersiellt gångbart att utvinna etanol ur cellulosa, alltså från skogsråvara och skogsindustrins spill. Det kommer att innebära lägre produktionspriser och högre konkurrenskraft för svenskproducerad etanol.

I Västerbotten planerar BioFuel Industries nu att bygga tre fabriker i följd, till en total kostnad av cirka fyra miljarder kronor, för att utvinna etanol ur cellulosa. Totalt sett kommer de tre fabrikena att kunna producera runt 200 000 kubikmeter etanol.

En ökad kapacitet för att producera etanol innebär stora vinster både för konsumenten, som får lägre drivmedelspriser, för miljön med minskade utsläpp av växthusgaser och jobb och företag i de regioner där etanolen produceras. Utveckling i sysselsättningssvaga regioner kan genom detta se framtiden an med tillförsikt om vi gör rätt saker idag.

För att satsningen ska bli verklighet krävs emellertid ett offentligt stöd, både i ord och i gärning. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag för hur investeringar i anläggningar för etanolproduktion bör stödjas. Detta bör ges regeringen till känna.

Lantbruket som nav i landsbygdsutvecklingen

Även om lantbruksföretagen bara utgör en femtedel av det totala landsbygdsföretagandet, spelar den en roll som nav i den lokala utvecklingen och ekonomin. Genom att skapa en fast ekonomisk bas tryggas en efterfrågan på grundläggande service. Lantbrukets roll för att hålla landskapet öppet är viktigt, då det är själva grunden för attraktiva boendemiljöer och utflyttning till landsbygden.

Framför allt i norra Sverige spelar skogsbruket en avgörande roll. Det är många som behöver kombinera jord- och skogsbruk för att skapa en lönsam verksamhet. En kombinerad verksamhet ger också goda förutsättningar att utveckla kompletterande verksamheter, som upplevelseturism eller lokalt producerad mat.

Det behövs insatser både för att stärka själva basproduktionen och för att gynna förädlingen av de egna produkterna, för att öka lönsamheten i produktionen.

Det bästa sättet att stärka själva jord- och skogsbruket är genom att använda LBU-programmet genom höjningar av kompensationsersättningen och miljöersättningen till ett öppet och varierat odlingslandskap. Det innebär att stödet riktas till produktionen och därmed till kulturlandskapet och matproduktionen.

I det nya miljö- och landsbygdsprogrammet som tas fram för perioden 2007–2013, måste dessa åtgärder, med full svensk medfinansiering, prioriteras. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Det finns många positiva exempel på hur vi lokalt har kunnat öka förädlingsvärdet i våra produkter. Västerbottenosten är Sveriges mest kända ost och genom Ostriket har vi kunnat knyta osten till hela upplevelsen av Västerbotten.

I Landsbygdskommittén, som förebereder en ny svensk landsbygdspolitik, saknas dessvärre helt och hållet detta perspektiv på landsbygdens näringsliv. Ordet ”förädling” nämns över huvud taget inte. En modern landsbygdspolitik måste därför syfta till att hjälpa det lokala näringslivet, för närvarande främst jord- och skogsbruket, att öka sitt förädlingsvärde. Landsbygdskommittén bör därför få ett tilläggsuppdrag med denna innebörd. Detta bör ges regeringen till känna.

Utvecklad besöksnäring

Mycket av det som är Sverige bilden utomlands – orörd natur, stilla sjöar, fjäll, stora ytor, avskildhet och tystnad – är förknippat med norra Sverige. Det visar sig också i de undersökningar Turistrådet gör att många turister kommer hit just av det skälet.

Men alltför kommer också för den spännande turism som finns – upplevelseturismen eller jakt- och fisketurism.

Söker man efter upplevelseföretag i Västerbotten, hittar man t.ex. 20 företag i 10 kommuner som erbjuder körning med hundspann, två företag i inlandet som erbjuder klättring, 15 skidanläggningar, tre företag som kan ta turister till grottor och glaciärer, samt 20 företag som visar samisk kultur. I många fall handlar det givetvis om samma företag, men det ger en bild av hur pass stor upplevelseturismen har blivit.

I Västerbotten finns mer än 40 företag som arrangerar jakt för turister, och i Norrbotten är det drygt 60.

Fortfarande är turism i Sverige förhållandevis billigt jämfört med andra länder. Vi har inte haft någon vana av att ta emot gäster som förväntar sig hög standard och högförädlade upplevelser, men som också är beredda att betala för den upplevelsen. I de studier som gjorts av Turistrådet i t.ex. Tyskland vet vi dock att det finns stora grupper som söker den typen av upplevelser, inte minst välavlönade singlar och äldre par. I Europa finns t.ex. minst tre miljoner möjliga fisketurister, som till skillnad från svenska sportfiskare, har en vana vid att betala ganska stora belopp för sitt fritidsnöje, men som också förväntar sig valuta för de pengarna.

I arbetet med de regionala utvecklingsprogrammen är det därför viktigt att statens aktörer – länsstyrelserna, Nutek, Almi och Arbetsmarknadsverket – engagerar sig för att utveckla turistnäringen i norra Sverige, inklusive den högförädlade turismen. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 4 oktober 2005

Maud Olofsson (c)